Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2003–2004

27 728 Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

28 819 Regeling indicatiecriteria leerlinggebonden financiering

Nr. 67 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 maart 2004

In het Algemeen Overleg van 19 februari 2004 was de indicatiestelling in het speciaal onderwijs een belangrijk thema. Daarbij is uitvoerig gesproken over de vereenvoudigingen van de indicatiestelling. U hebt aangedrongen op spoedige invoering van deze vereenvoudigingen, zodat onnodige bureaucratie uit het systeem wordt verwijderd en er een aanzienlijke lastenverlichting optreedt.
De maatregelen die ik wil nemen zijn in vier rubrieken onderverdeeld:
A. Omgang met criteria.
B. Doorlichting van de organisatie van de indicatiestelling
C. De vereenvoudigingen die al doorgevoerd zijn
D. De vereenvoudigingen die vast gelegd worden in de Regeling «Indicatiecriteria en aanmeldingsformulier leerlinggebonden financiering»

A. Omgang met criteria

Uit de inventarisatie van de knelpunten in de indicatiestelling door de LCTI blijkt dat in de praktijk soms verkrampt wordt omgegaan met de criteria en procedures. Deze verkramping veroorzaakt onnodige werklast en spanningen. De LCTI geeft daarom continue feedback aan CvI's over verbetering van de werkwijze. Omdat de CvI's, de REC's en de scholen die ouders begeleiden bij het samenbrengen van het onderzoek soms strenger zijn dan nodig is, voert de LCTI terugkoppelingsgesprekken over wat goed gaat en wat beter en doelmatiger kan. De LCTI richt haar voorlichting in op verbetering van de uitvoeringspraktijk.
Het systeem van indicatiestelling (met de beredeneerde afwijking), de bekostiging ervan (de indicatiestelling apart, de onderzoeksmiddelen hebben alle scholen behouden) en de vrijheid van handelen door scholen en REC's (observatieplaatsing) geeft alle ruimte om in het belang van het kind te handelen. Het is aan de REC's en de scholen om hier maximaal

KST74847
0304tkkst27728-67
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2004

gebruik van te maken. Om die reden heb ik in het Algemeen Overleg ook toegezegd een doorlichting van de REC's te zullen organiseren.

B. Doorlichting van de organisatie van de indicatiestelling

Naast vereenvoudigingen van de criteria, vermindering van onderzoekslast, en aanpak van de bureaucratie wil ik ook de werkprocessen binnen het REC doorlichten. Uit de signalen over knelpunten in de indicatiestelling van ouders en het onderwijsveld blijkt dat de REC's en de scholen verschillen in de wijze waarop de indicatiestelling is georganiseerd. Veel klachten betreffen de doorlooptijd van eerste aanmelding tot de afgifte van het indicatiebesluit en de vraag waarom het zo lang moet duren, en de onduidelijkheid voor ouders wat van hen verwacht wordt en welke ondersteuning zij kunnen krijgen van de school en van het REC. Deze knelpunten bevinden zich vooral in het voortraject van de indicatiestelling, met andere woorden voordat de aanmelding en het volledige dossier de CvI bereikt. De REC's zijn zelf verantwoordelijk voor een efficiënte en doelmatige organisatie van de indicatiestelling.
Tijdens het Algemeen Overleg is gesproken over de wens om de indicatietermijn van 8 weken in de wet vast te leggen. In artikel 28c, tiende lid, van de Wet op de expertisecentra ligt de termijn door verwijzing naar de Algemene Wet Bestuursrecht al vast op 8 weken. Deze wettelijke bepaling lost de gesignaleerde knelpunten niet op. Daarom heb ik in het Algemeen Overleg toegezegd dat ik een doorlichting van de REC's zal organiseren naar de doelmatigheid in de organisatie van de indicatiestelling, in samenwerking met de inspectie, de LCTI en de WEC-raad. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting zal ik met de REC's en de LCTI bekijken welke kwaliteitsimpuls gegeven kan worden aan de organisatie van de indicatiestelling.
Ik heb daarvoor inmiddels overleg gevoerd met de onderwijsinspectie, de LCTI en het georganiseerde onderwijsveld, waaronder de WEC-raad i.o. Er is intussen een vragenlijst van de inspectie naar alle REC's gestuurd over de organisatie van de indicatiestelling. Op basis van de uitkomsten van deze vragenlijst en de basisgegevens van de LCTI zal bekeken worden bij welke REC's een diepte-onderzoek nodig is. Mocht het eindrapport van de doorlichting aanleiding geven tot nadere maatregelen inzake de organisatie van de indicatiestelling dan zal ik u daar uiterlijk in mei, zoals toegezegd in het Algemeen Overleg, van op de hoogte stellen.

C. De vereenvoudigingen die al doorgevoerd zijn

Zoals ik in de vijfde voortgangsrapportage al heb beschreven zijn een aantal vereenvoudigingen in de indicatiestelling inmiddels door de LCTI in gang gezet. Het betreft de volgende zaken.

- De papieren dossiers hoeven door de CvI's niet allemaal meer verstuurd te worden naar de LCTI. De LCTI trekt mede op basis van de digitale protocollen een aantal steekproeven uit de dossiers. Er rijden geen busjes meer door het land met gekopieerde dossiers. De wetswijziging die deze nieuwe werkwijze vastlegt is in gang gezet.
- Soms is psychodiagnostisch onderzoek noodzakelijk om de redzaamheid of de mogelijkheden van een leerling te bepalen. Onderzoek zal daartoe beperkt blijven. IQ-onderzoek is voor dit doel niet nodig en kan geschrapt worden. Deze vereenvoudiging zal vooral veel voorkomen in het LZ- en LG-onderwijs.
- Het onderwijskundig rapport wordt voor vele doeleinden gebruikt. Naast verwijzing naar het speciaal onderwijs wordt het onderwijskundig rapport ook gebruikt bij de overgang van de basisschool naar de brugklas. De LCTI heeft de module die nodig is voor indicatiestelling al aangepast. De LCTI zal het komende voorjaar met vertegen-

woordigers uit het onderwijsveld een vereenvoudiging van het onderwijskundig rapport presenteren aan de betrokkenen.

D. De vereenvoudigingen die vastgelegd worden in de Regeling «Indicatiecriteria en aanmeldingsformulier leerlinggebonden financiering»

In de voortgangsrapportage is tevens toegezegd dat op een tweetal punten aanpassingen zullen plaatsvinden in de ministeriële regeling indicatiecriteria. Dit betreft het schrappen van onnodig onderzoek en de vereenvoudiging van de herindicatie.

- De LCTI is in de criteria nagegaan welk onderzoek uit kwaliteitsoverweging en vanwege bewaking van de effectiviteit van de indicatiestelling noodzakelijk is. Dit heeft er toe geleid dat de volgende onderzoeken kunnen vervallen bij (her)indicatie:
  Doof, bij vele leerlingen het:
  - Psychodiagnostisch onderzoek, en/of
  - Logopedisch onderzoek

  Slechthorend, bij vele leerlingen het
  - Psychodiagnostisch onderzoek, en/of het
  - Logopedisch onderzoek

  ESM, bij leerlingen met een stoornis uit het autisme spectrum het
  - Audiologisch onderzoek

  ZML
  - Zelfredzaamheidsonderzoek bij een IQ lager dan 60

  Cluster 4
  - Onderzoek maatschappelijk werk als integraliteit uit ander onderzoek blijkt
  - Voor cluster 4 indicatie zijn ook alternatieven geformuleerd voor de DSM-classificatie indien stoornis is aangetoond door geïndiceerde jeugdhulpverlening zonder resultaat.

Een substantieel deel van het vereiste onderzoek komt hiermee te vervallen.

- Herindicatie

De herindicatie wordt sterk vereenvoudigd omdat op de school van de leerling de benodigde gegevens al aanwezig zijn. De school en de commissie voor de begeleiding volgen en begeleiden de leerling door het jaar heen op basis van het handelingsplan dat samen met de ouders is opgesteld. Aan het eind van elk jaar evalueert de commissie voor de begeleiding, samen met de ouders, het afgelopen jaar en worden afspraken gemaakt voor het komende schooljaar. De jaarlijkse evaluatie van een handelingsplan zal ingaan op de aard en de ernst van de beperkingen die een leerling ervaart om aan onderwijs deel te nemen, zoals een leerachterstand of een beperkte redzaamheid, en de speciale zorg die nodig is om de leerling het komend jaar vooruitgang te laten boeken op school. Een dergelijke evaluatie bevat dan de informatie die nodig is voor herindicatie**.** Als voor een stoornis ouder bestaand onderzoek gebruikt kan worden omdat het om een evident stabiel kenmerk van de beperking gaat, is de voorbereiding van een herindicatie een activiteit die commissies voor de begeleiding goed kunnen inpassen in hun wettelijke taak om jaarlijks het handelingsplan van iedere leerling te evalueren. Op deze wijze zorgt de herindicatie voor een professionele uitvoering van de evaluatie van het handelingsplan en is de herindicatie geen extra belasting meer voor school en ouders.
Het verslag van de evaluatie zoals hierboven beschreven wordt, indien nodig samen met het oude bestaande onderzoek naar de stoornis, ingediend bij de commissie voor de indicatiestelling. Op deze wijze blijft ook de herindicatie objectief en wordt een zorgvuldige uitvoering van de leerlingbegeleiding gewaarborgd. Ook het aanmeldingsformulier dat bij

het verzoek om indicatiestelling hoort is voor de herindicatie drastisch vereenvoudigd.
Voor leerlingen die vóór 1 augustus 2003 ingeschreven stonden bij het speciaal onderwijs of ambulante begeleiding kregen kan, bij afwezigheid van onderzoek m.b.t. een stabiele stoornis, volstaan worden met een beschrijving van een dergelijk stoornis door een deskundig lid van de commissie voor de begeleiding, aangevuld met de evaluatie van het handelingsplan.
Hiermee wordt de grootste klacht van scholen en ouders opgelost. De herindicatie wordt een natuurlijk onderdeel van het onderwijsproces.

In de bijlage treft u de aangepaste regeling aan[1]. Ten behoeve van de leesbaarheid van de regeling voor scholen, REC's en CvI's is er voor gekozen om de regeling integraal opnieuw te publiceren, en niet een lijst van wijzigingen binnen de teksten te maken. Vanwege de leesbaarheid is er ook voor gekozen om de toelichting weer op te nemen aangevuld met een toelichting op de aanpassingen en vereenvoudigingen. Op deze wijze blijft één document beschikbaar waarin de criteria en de procedure in samenhang zijn beschreven. De wijzigingen betreffen het schrappen van onderzoek, de vereenvoudigde herindicatie (zie nieuw artikel 17) en het verkorte aanmeldingsformulier voor herindicatie.
Gelet op het belang voor scholen en ouders om zo snel mogelijk gebruik te kunnen maken van de vereenvoudigingen, vraag ik u zo spoedig mogelijk te laten weten of overleg in verband met de wettelijke voorhangprocedure nog wenselijk is. Indien u mij laat weten geen behoefte te hebben aan dit overleg zal ik de REC's daarover zo snel mogelijk informeren. Tijdens het Algemeen Overleg heeft u zich bereid verklaard om in uw procedurevergadering van 11 maart 2004 hierover een beslissing te nemen.
De LCTI heeft al enkele voorlichtingsbijeenkomsten voor de commissies voor de indicatiestelling en de REC-coördinatoren gepland, zodat wanneer u groen licht geeft de scholen en ouders ook direct kunnen profiteren van de vereenvoudigde (her)indicatiestelling.
De regeling zal 31 maart in het officiële publicatieblad van OCW, het Gele Katern, geplaatst worden.

Met de vereenvoudigingen die in deze brief beschreven staan is het maximale dat mogelijk is aan vereenvoudigingen binnen het huidige systeem van indicatiestelling bereikt. Verder snijden is niet mogelijk zonder het systeem aan te tasten. Het indicatiesysteem in haar opzet is simpel.
- De indicatiestelling gebeurt onafhankelijk.
- Leerlingen worden geïndiceerd drie aspecten, onafhankelijk van de schoolsoort, namelijk
  - of er een stoornis of handicap is;
  - of de leerling daarvan een onderwijsbeperking ervaart; en
  - of de zorg in het regulier onderwijs en zorgstelsel ontoereikend is om die beperking op te vangen.

Ik wil op dit moment niet tornen aan het systeem van indicatiestelling als zodanig. In het Algemeen Overleg heb ik aangegeven dat het systeem van indicatiestelling zelf aan de orde is zodra voldoende feiten en onderzoeken beschikbaar zijn. Eind 2004 zal de eerste evaluatie van de leerlinggebonden financiering gereed zijn. Dat is het moment om de principiële discussie te voeren over de systematiek van de indicatiestelling.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. J. A. van der Hoeven

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.